

رابطه قدرت با عدالت و مسئولیت اجتماعی مسلمین

نویسنده:
معطفی زالی

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	زالی، مصطفی، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	رابطه قدرت با عدالت و مسئولیت اجتماعی مسلمین / نویسنده مصطفی زالی؛ ویراستار علمی محمد قنداقی؛ ویراستار ادبی معصومه اشتری، مینا نائیه.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۲۸ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۲۴۸-۱۷۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۲۲۱] - ۲۲۸.
موضوع	قدرت (علوم اجتماعی) -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Power (Social sciences) -- Religious aspects -- Islam
موضوع	عدالت اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Social justice -- Religious aspects -- Islam
شناسه افزوده	دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی
رده بندی کنگره	Bi
رده بندی دیویی	۳۰۷/۴۸۱
شماره کتابشناسی ملی	۶۲۲۰۱۷۱۱

رابطه قدرت با عدالت و مسئولیت اجتماعی مسلمین

نویسنده: مصطفی زالی

ویراستار علمی: محمد قنداقی

ویراستار ادبی: معصومه اشتری، مینا نائیه

ناظر ویراستار: مهرا غلامیان

صفحه‌آرا: مینا مجلسی

طراح جلد: زهرا مهدوی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۸-۱۷۱-۱

قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

تلفن: ۲۲۹۷۰۳۴۳

سخن ناشر

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی با هدف نهادینه‌سازی مرجعیت علمی در توسعه مفاهیم، گفتمان و تفکر راهبردی در کشور و بهره‌گیری از بنیان‌ها و نظریه‌های بومی - رصد بدوین و ارائه راهبردهای تعالی‌بخش، علمی و تخصصی است.

این دانشگاه از راکت علمی کلیدی و حساس در عرصه مسائل راهبردی است که از بدو تشکیل و در دگردیسی رطراسی سازمانی پس از انقلاب شکوهمند اسلامی به‌منظور کادرسازی در تراز انقلاب اسلامی به طووح مدیران عالی کشوری و لشکری مکلف بوده و وظیفه خطیر خود در جهت تربیت و آوایش فرماندهان و مدیران عالی‌رتبه کشور را سرلوحه تمامی برنامه‌ها قرار داده است.

اهمیت این امر هنگامی نمود بیشتری می‌یابد که اسلامی ژرف و آینده‌پژوهانه به پیرامون کشور، منطقه و جهان داشته باشیم؛ چراکه با ظهور تهدیدات نوین در عرصه بین‌الملل، لزوم داشتن چنین کانونی برای به‌هنگام نگاه‌داشتن مدیران عالی و فرماندهان نظامی کاملاً ملموس خواهد بود. از سوی دیگر چشم‌انداز ایجاد تمدنی بزرگ، موجب می‌شود تا این تلاش و تعهد سبب ترغیب سازمان‌هایی گردد که برای پیروی از این هدف متعالی و ایجاد تحول در برنامه‌ها و فعالیت‌های خود نیازمند راهبردهای تخصصی و علمی منبعث از گفتمان و تفکر راهبردی این دانشگاه و پژوهشگاه باشند. با نگرش به این رویکرد و اهمیت موضوع، لزوم تولید و توزیع ادبیات راهبردی در این دانشگاه که ماحصل تلاش اساتید و فرهیختگان متخصص در علوم دفاعی راهبردی و دانش‌آموختگان است، نمایان می‌گردد.

در این راستا مرکز انتشارات راهبردی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی در سه حوزه مدیریت راهبردی، دفاع ملی و امنیت ملی با اهتمام به برنامه‌ها و در چارچوب اهداف و مفاهیم عالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و تدابیر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت امام‌خامنه‌ای ^{علیه‌السلام}، سعی در انتقال مفاهیم و آموزه‌های خود به سطوح مختلف مدیران و ارکان جامعه داشته و در این بستر دست‌های پرتوانی را که نیل به این اهداف را تسهیل می‌نمایند، به گرمی می‌فشارد.

و ما توفیقنا آلا بالله علیه توکلنا و الیه نُنِیب
دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۳	چکیده.....
۱۵	فصل اول: کلیات.....
۱۷	مقدمه.....
۲۳	فصل دوم: واکاوی مفاهیم عدل و قدرت.....
۲۵	مقدمه.....
۳۱	تعریف مختار عدل.....
۳۴	جـرنگ دراک عدل و احساس آن.....
۳۷	تبیین خطوط عدل، قلمرو نیروهای انسان.....
۴۰	عدل، اصلی همه گشت است.....
۴۳	عدل؛ یکی از اهداف و ملت به امیران.....
۴۵	عدل در سراسر نظام آرا منشای جاری است.....
۴۷	پیوند عدالت و مسائل اخلاقی.....
۵۴	عدالت اجتماعی و شروط و الزامات آن.....
۵۹	بررسی تحلیلی مفهوم قدرت.....
۵۹	بررسی تعاریف قدرت.....
۶۱	ماهیت قدرت در فلسفه و کلام اسلامی.....
۷۰	مفهوم قدرت سیاسی.....
۷۳	فصل سوم: جستاری در تحول نسبت میان عدالت و قدرت در اندیشه اسلامی و مدرن.....
۷۵	روش پژوهش مفاهیم و معانی در تاریخ اندیشه سیاسی.....
۷۷	پیشرفت گرایی.....
۷۹	تاریخ گرایی.....
۸۰	فهم تاریخ واقعی.....
۸۳	تاریخ تحول نسبت قدرت و عدالت در عالم اسلام.....
۸۳	زمینه های فقهی.....
۸۹	زمینه های کلامی.....
۹۲	عوال پیروزی و دوام اشعریت.....

۹۵		مرور تاریخی
۱۱۰		زور و تقلب
۱۱۱		حفظ شریعت
۱۱۳		تقدیر گرایی
۱۱۴		تحول نسبت میان قدرت و عدالت در اندیشه مدرن
۱۱۷		پیدایش بحران در مفهوم حق طبیعی
۱۲۴		سنت کلاسیک حق طبیعی
۱۳۰		سنت مدرن حق طبیعی
۱۳۹		نتیجه گیری
۱۴۲		فصل چهارم: راجع به قدرت بر مبنای تقدم اخلاق (عدالت)
۱۶۱		فصل پنجم: مسئولیت اجتماعی مسلمین بر مبنای تقدم عدالت بر قدرت
۱۶۳		مقدمه
۱۶۵		عدالت به عنوان وصف فردی حاکم جامعه اسلامی
۱۶۶		مفهوم فقهی عدالت
۱۶۸		ادله اعتبار اشتراط عدالت
۱۶۸		کتاب
۱۷۰		روایات
۱۷۱		سیره عملی
۱۷۲		دلیل عقل
۱۷۳		لوازم سیاسی اصل عدل
۱۷۸		بیعت
۱۸۲		اصل پاسخگویی حاکم در برابر مردم
۱۸۶		امر به معروف و نهی از منکر
۱۹۵		نصیحت ائمه مسلمین
۲۰۱		اصل مشورت، خرد جمعی در تحقق عدالت
۲۰۹		اصل عدل و مسئولیت اجتماعی در تولید قدرت
۲۱۵		فصل ششم: نتیجه گیری
۲۲۱		منابع و مآخذ

چکیده

نسبت میان عدالت و قدرت مسأله‌ای به درازای تاریخ بشر است؛ اینکه در ساحت تبیین متافیزیکی، ارزش‌ها مأخوذ از فعل ولی است و یا آنکه عرصه ارزش‌ها، پیشین بر فعل ولی است و در ساحت عمل سیاسی نیز نسبت میان مردم و حاکم و امکان پرسش‌پذیری از افعال او، زیر سؤال‌هایی از همین مسأله هستند. به‌طور خاص این پرسش زمانی جدی می‌شود که حکومتی مبنای تمسک به آموزه‌های الهی شکل بگیرد تا بتواند احکام اسلامی را در عرصه عدالت سیاسی به اجرا گذارد. در این صورت معیار سنجش صحت و سقم احکام صادره از حکومت چیست؟ و اینکه آیا در اساس مردم حق پرسش از افعال ولی را دارند؟

در این کتاب تلاش شده است که ابتدا معنای عدالت سیاسی و قدرت سیاسی تبیین شود و با تعریف عدالت به قرار دادن اشیا در جای خود و محدود کردن این تعریف عام به حوزه خاص عمل سیاسی و نسبت شهروندان با حکومت و با تعریف قدرت به توانایی انسان‌ها در تأثیرگذاری بر حیات و اراده جمعی یکدیگر در نهایت، تعیین سمت و سوی آن، مسیر بحث از نسبت میان آن دو هموار شود. سپس برای اجتناب از برخی خطاها در تحلیل، با یک بررسی تاریخی تحول نسبت میان عدالت و قدرت در تاریخ اندیشه مسلمانان و اندیشه مدرن غربی بررسی شده و نشان داده می‌شود که چگونه جریان غالب این تاریخ بر مبنای تقدم قدرت بر عدالت شکل گرفته است. سپس با طرح چهارچوبی برای تقدم قدرت بر عدالت، در پایان برخی از راهکارهای دینی که به وظیفه مردم در قبال جامعه و حکومت اشاره دارد، به‌عنوان راهکارهای تحقق عدالت سیاسی توسط مردم بازتفسیر می‌شود.